

รายงานผลพัฒนาการใช้แบบฝึกทักษะ
เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567

นางบุญชนก ศรีสารคาม

ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

โรงเรียนสตรีศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

รายงานผลพัฒนาการใช้แบบฝึกทักษะ สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาการเรียนการสอน เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยได้จัดทำแบบฝึกทักษะและได้พัฒนาการใช้ทุกครั้งที่ทำกรเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าการใช้แบบฝึกทักษะที่ได้จัดทำขึ้นมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และสามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้นักเรียนเกิดความก้าวหน้าในการเรียนรู้

การศึกษาครั้งนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี เพราะได้รับความอนุเคราะห์จากคณะครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ที่ได้ช่วยกันวิเคราะห์และร่วมมือกันในการมีส่วนร่วมในการจัดทำแบบฝึกทักษะ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความอนุเคราะห์จึงขอขอบคุณไว้ ณ โอกาสนี้

บุญชนก ศรีสารคาม

สารบัญ

คำนำ		หน้า
บทที่ 1	บทนำ	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	2
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
	กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	2
	สมมติฐานของการวิจัย	2
	ขอบเขตของการวิจัย	2
	นิยามศัพท์เฉพาะ	3
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
บทที่ 2	เอกสารและการวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	5
	เอกสารที่เกี่ยวกับแบบฝึกทักษะ	17
บทที่ 3	วิธีดำเนินการวิจัย	17
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	17
	ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	17
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	19
	การวิเคราะห์ข้อมูล	19
บทที่ 4	ผลการวิจัย	21
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	21
บทที่ 5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	24
	สรุปผล	25
	อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	26
บรรณานุกรม		27

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นหนึ่งใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาต้องใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนการสอนและเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ผู้เรียนทุกคนในประถมศึกษาและมัธยมศึกษาต้องเรียนใน 5 สาระหลัก ดังนี้

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำรงชีวิตในสังคม

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ (ก. 2545 ข: 1)

การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษา ครูผู้สอนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง จึงต้องรู้จักนำวิธีการสอนหรือเทคนิคการสอนที่หลากหลายมาใช้ในการเรียนการสอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ต้องจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและจะต้องรู้วิธีการฝึกผู้เรียนให้มีทักษะการคิด การจัดการสถานการณ์การเผชิญและการประยุกต์ ความรู้มาใช้ (กรมวิชาการ. 2545:207ข) และการจัดการเรียนรู้ ควรเน้นการเรียนรู้ตามสภาพจริง และการ เรียนรู้แบบบูรณาการ (กรมวิชาการ. 2545:21) จะเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจและเอาใจใส่ต่อบทเรียน มีความเข้าใจในบทเรียนดียิ่งขึ้น

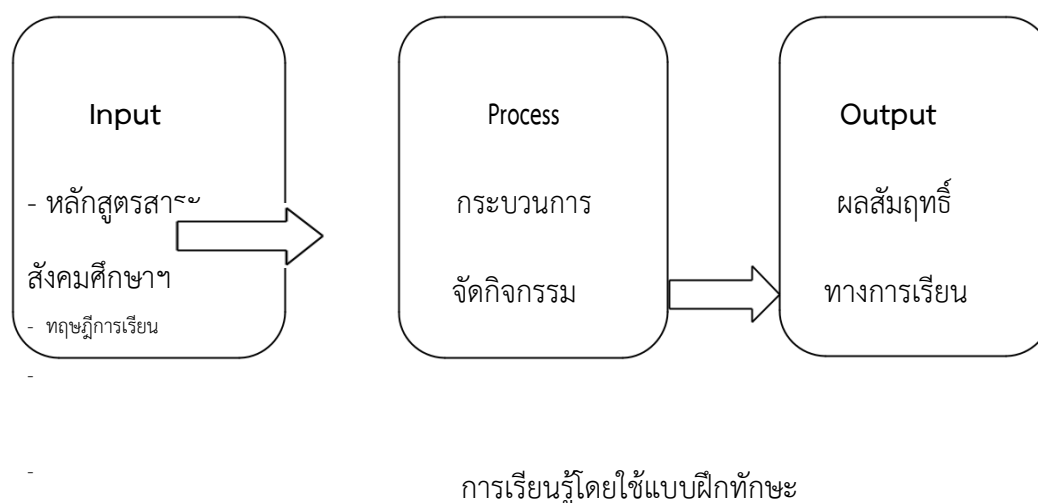
ในปัจจุบันผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ยังไม่ดีเท่าที่ควรเนื่องจากนักเรียนยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาของหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาซึ่งส่งผลให้การจัดกิจกรรมการสอนสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาเรียนรู้ ศาสนาและ วัฒนธรรม ไม่บรรลุตามจุดประสงค์การเรียนรู้

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจทำการศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เพื่อนำไปใช้ในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ให้มีประสิทธิภาพ สามารถนำความรู้ที่ได้พื้นฐานในการศึกษาระดับสูงขึ้นไปและเป็นแนวทางให้ครูนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
2. เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยใช้แบบฝึกทักษะกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มัธยมศึกษาปีที่ 4

3. กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

4. สมมติฐานของการวิจัย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

5. ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยในฐานะเป็นครูผู้สอนจึงได้ทำการศึกษาในชั้นเรียนของตนเอง ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสตรีศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ร้อยเอ็ด ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 102 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสตรีศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ร้อยเอ็ด ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 10 คน ซึ่งเป็นห้องที่ผู้วิจัย ครูผู้สอนและดำเนินการสอนด้วยตนเอง

1.3 ระยะเวลาในการศึกษา

วันที่ 12 ธันวาคม – 15 มกราคม 2567

1.4 เนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในครั้งนี้อาจกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ได้แก่ ศาสนาและวัฒนธรรมตาม หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสตรีศึกษา สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรมและจริยธรรม

1.5 ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ แบบฝึกทักษะเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น

ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยใช้ แบบฝึกทักษะ

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

1. แบบฝึกทักษะ หมายถึง แบบฝึกทักษะ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ซึ่งประกอบด้วย แบบทดสอบก่อนเรียนแบบฝึกทักษะชุดที่แบบฝึกทักษะ 1 ชุดที่ 2 แบบฝึกทักษะ ชุดที่ 3 แบบฝึกทักษะ ชุดที่ 4 และแบบทดสอบหลังเรียน

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง แบบทดสอบที่ครอบคลุมเนื้อหา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย จำนวน 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ

3. นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสตรีศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ร้อยเอ็ด ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567

4. ผู้วิจัย หมายถึง นางบุญชนก ศรีสารคาม ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนสตรีศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ร้อยเอ็ด

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาสูงขึ้น
2. นักเรียนมีความตระหนักในการพัฒนาการเรียนรู้เพิ่มขึ้น
3. ครูผู้สอนมีนวัตกรรมและมีทักษะในการวิจัยในชั้นเรียนเพิ่มขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
2. ความหมายและความสำคัญของแบบฝึกหรือแบบฝึกหัด
3. แบบฝึกทักษะ

1. หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม /มีเป้าหมายความคาดหวังที่สำคัญ คือ ให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองดี ในวิถีชีวิตประชาธิปไตยภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขการที่จะบรรลุตามเป้าหมายดังกล่าวนี้ จำเป็นต้องมีองค์ประกอบ 3 ประการคือ

1. ความรู้
2. ทักษะและกระบวนการ
3. คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมกำหนดวิสัยทัศน์ของกลุ่มดังนี้

1. เป็นศาสตร์บูรณาการที่มุ่งให้เยาวชนเป็นผู้พร้อมที่จะเป็นผู้มีการศึกษาเป็นผู้มีส่วนร่วมและเป็นพลเมืองที่ดีมีความรับผิดชอบโดย

- นำความรู้จากอดีตมาสร้างความเข้าใจในมรดกทางวัฒนธรรมของประเทศเพื่อการตัดสินใจในการเป็นพลเมืองดี

- นำความรู้เกี่ยวกับโลกของเรามาสร้างความเข้าใจในกระบวนการก่อเกิดสภาพแวดล้อมของมนุษย์เพื่อการตัดสินใจในการชีวิตในสังคม

- นำความรู้เรื่องการเมืองการปกครองมาตัดสินใจเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นชุมชนและประเทศชาติของตน

- นำความรู้เรื่องการผลิต การแจกจ่าย การบริโภคสินค้าและบริการมาตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรอยู่อย่างจำกัด เพื่อดำรงชีวิตเพื่อการประกอบอาชีพ และการอยู่ในสังคม

- นำความรู้เกี่ยวกับคุณค่าของจริยธรรม ศาสนา มาตัดสินใจในการประพฤติปฏิบัติและการอยู่ร่วมกับผู้อื่น

- นำวิธีการทางสังคมศาสตร์มาค้นหาคำตอบเกี่ยวกับประเด็นปัญหาในสังคมและกำหนดแนวทางประพฤติปฏิบัติที่สร้างสรรค์ต่อส่วนรวม

เยาวชนจำเป็นต้องศึกษาสาระการเรียนรู้ของกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเพื่อให้เข้าใจสังคมโลกที่ซับซ้อนสามารถปกครองดูแลตนเองและเอาใจใส่ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของโลกได้

ดังนั้น ตลอดระยะเวลาของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ได้ใช้ความรู้อย่างมีความหมาย เพื่อการตัดสินใจการสำรวจการสืบค้น การสร้างสรรค์ต่าง ๆ และนำทางตนเองและผู้อื่น เชื่อมโยงความรู้ที่เรียนสู่โลกแห่งความเป็นจริงในชีวิตได้

2. ได้บูรณาการสรรพความรู้ กระบวนการและปัจจัยต่าง ๆ เพื่อการเรียนรู้ตามเป้าหมายของท้องถิ่น และประเทศชาติ การเรียนการสอนต้องใช้ข้อมูล ความรู้ทั้งในระดับท้องถิ่นประเทศชาติ และระดับโลก เชื่อมโยงเข้าด้วยกัน

3. ผู้เรียนอภิปรายประเด็นปัญหาร่วมสมัยร่วมกับเพื่อนและสามารถแสดงจุดยืน ในค่านิยมจริยธรรมของตนอย่างเปิดเผยและจริงใจ ขณะเดียวกันก็รับฟังเหตุผลของผู้อื่นที่แตกต่างจากตน อย่างตั้งใจ

4. การเรียนการสอนเป็นบรรยากาศของการส่งเสริมการคิดขั้นสูงในประเด็นหัวข้อที่ลึกซึ้ง ทำทนายผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีความหมาย ได้รับการประเมินที่เน้นการมาประยุกต์ใช้ความรู้ทุกมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีความจัดเตรียมโครงการที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมเป็นจริงของสังคมที่ให้ผู้เรียนได้นำสิ่งที่เรียนไปใช้ได้จริงในการดู คุณภาพของผู้เรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดให้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม เป็นสาระการเรียนรู้พื้นฐานที่ผู้เรียนเรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ประกอบด้วยศาสตร์ต่าง ๆ หลายสาขา มีลักษณะเป็นสหวิทยาการ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะ กระบวนการมีคุณธรรม จริยธรรมค่านิยมที่พึงประสงค์ประรวมทั้งได้แสดงบทบาทและความรับผิดชอบทั้งต่อ ตนเอง ต่อผู้อื่นและต่อสภาพแวดล้อม

จากองค์ประกอบดังกล่าว จึงทำให้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมมีจุดเน้นในการสร้างคุณภาพผู้เรียน ดังนี้

1. ยึดมั่นในหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือสามารถนำหลักธรรมค สอนไปใช้ปฏิบัติในการอยู่ร่วมกันได้ เป็นผู้กระทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม รวมทั้งพัฒนาตนเองอยู่เสมอเพื่อประโยชน์กับสังคมส่วนรวม

2. ยึดมั่นศรัทธาและธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี ปฏิบัติตามกฎหมายขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมไทยรวมทั้งถ่ายทอดสิ่งที่ดีงามไว้เป็นมรดกของชาติเพื่อสันติสุขของสังคมไทยและสังคมโลก

3. มีความสามารถในการบริหารจัดการทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพเพื่การดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ และสามารถนำหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบันภาคภูมิใจในความเป็นไทย ทั้งในอดีตและ ปัจจุบัน สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์เหตุการณ์ต่างมาวิเคราะห์ ๆ อย่างเป็นระบบและนำไปสร้างองค์ ความรู้ใหม่ได้

5. มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีงามระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม เป็นผู้สร้างวัฒนธรรมมี จิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

2. ความหมายและความสำคัญของแบบฝึกหรือแบบฝึกหัด

ได้มีผู้กล่าวถึงความหมาย และความสำคัญของแบบฝึกหรือแบบฝึกหัดไว้ ดังนี้

จินตนา ไบกาซูยี(2535 : 17) กล่าว

แบบฝึกหรือแบบฝึกหัด เป็นสื่อการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติ เพื่อช่วยเสริมให้

และความแตกฉานในบทเรียน

ขจิรัตน์ หงส์ประสงค์(2534 : 15) กล่าว

แบบฝึกเป็นอุปกรณ์การเรียนการสอนอย่างหนึ่ง ที่ครูใช้ฝึกทักษะหลังจากที่นักเรียนได้เรียน จากแบบเรียนแล้ว โดยสร้างขึ้นเพื่อเสริมทักษะให้แก่ นักเรียน มีลักษณะเป็นแบบฝึกหัดที่มีกิจกรรมกระทำ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาความสามารถของนักเรียน

อ๋อมน้อย เจริญธรรม(2533 : 54) กล่าว

แบบฝึกเป็นอุปกรณ์การเรียนการสอนอย่างหนึ่งที่สร้างขึ้นเพื่อฝึกทักษะนักเรียนหลังจาก ไปแล้วให้มีความรู้กว้างขวางจึงถือว่าเป็นแบบฝึกหัดเป็นอุปกรณ์การเรียนอย่างหนึ่งซึ่งครูสามารถนำไป ประกอบกิจกรรมการสอนได้เป็นอย่างดี ช่วยให้การสอนของครูประสบผลสำเร็จ

น้อมศรี เคท(2536 : 54) กล่าว

เมื่อครูได้สอนเนื้อหา แนวคิด หรือหลักการเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้กับนักเรียนเรียนมีความรู้ความและนักเข้าใจในเรื่องนั้นแล้ว ขั้นตอนต่อไปครูจำเป็นต้อง จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ฝึกฝนเพื่อให้เกิดความถูกต้อง แม่นยำและรวดเร็ว หรือที่เรียกว่า ฝึกฝนเพื่อให้เกิดทักษะ

วรสุดา บุญไวยโรจน์(2536 : 37) กล่าว

แบบฝึกหัดเป็นสื่อการสอนที่จัดทำขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาความเข้าใจและฝึกฝนจนเกิดแนวคิด ที่ถูกต้องและเกิดทักษะในเรื่องใดเรื่องหนึ่งนอกจากนั้นแบบฝึกหัดยังเป็นเครื่องช่วยบ่งชี้ให้ครูหรือผู้ใช้แบบฝึกหัด มีความรู้ความเข้าใจในบทเรียนและสามารถความรู้นั้นไปใช้ได้มากน้อยเพียงใด ผู้เรียนมี จุดเด่นที่ควรส่งเสริม หรือมีข้อควรปรับปรุงแก้ไขตรงไหนจุดใด อย่างไรก็ตามแบบฝึกหัดจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่ ครูทุกคน ใช้ในการตรวจสอบความรู้ ความเข้าใจ และพัฒนาทักษะของนักเรียนในวิชาต่างๆ

สงบ ลักษณะ(2536 : 61) กล่าว

ชุดแบบฝึกเป็นสื่อใช้ในการฝึกทักษะการคิด การวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการปฏิบัติของ นักเรียนใช้ในกลุ่มภาษาไทย คณิตศาสตร์ การงานอาชีพและเทคโนโลยีจากความคิดเห็นของนักวิชาการดังกล่าว เกี่ยวกับความหมายและความสำคัญของแบบฝึก หรือแบบฝึกหัดจึงพอสรุปได้ว่าแบบฝึกหรือแบบฝึกหัด คือสื่อการเรียนการสอนชนิดหนึ่ง ที่ใช้ฝึกทักษะให้กับผู้เรียนเนื้อหาในช่วงหนึ่งๆ เพื่อฝึกฝนให้เกิดความรู้ความเข้าใจ รวมทั้งเกิดความรู้อย่างกว้างขวางในเรื่องนั้น มากขึ้น

ดังนั้นแบบฝึกจึงมีความสำคัญต่อผู้เรียนไม่น้อย ในการที่จะช่วยเสริมสร้างทักษะให้กับผู้การเรียนรู้และ เข้าใจได้เร็วยิ่งขึ้น ชัดเจนขึ้น กว้างขวางขึ้น ทำให้การสอนของครูและการเรียนของนักเรียนประสบผลสำเร็จอย่างมี ประสิทธิภาพ

ประโยชน์ของแบบฝึก

รัชณี ศรีไพวรรณ (2517 : 189) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแบบฝึกไว้ว่า

1. ทำให้เข้าใจบทเรียนดีขึ้น เพราะเป็นเครื่องอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้
2. ทำให้ครูทราบความเข้าใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียน
3. ฝึกให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นและสามารถประเมินผลของตนเองได้
4. ฝึกให้เด็กทำตามลำพัง โดยมีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย

Petty (ยุพำ ยัมพงษ์, 2552 : 18) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแบบฝึกไว้ดังนี้

1. เป็นส่วนเพิ่มเติมหรือเสริมหนังสือเรียน ในการเรียนทักษะ เป็นอุปกรณ์การสอนที่ช่วยลดภาระได้มากเพราะแบบฝึกเป็นสิ่งที่จัดทำขึ้นอย่างเป็นระบบและมีระเบียบ
2. ช่วยเสริมทักษะ แบบฝึกเป็นเครื่องมือที่ช่วยเด็กในการฝึกทักษะ แต่ทั้งนี้จะต้องอาศัยและความเอาใจใส่จากครูผู้สอนด้วย
3. ช่วยในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล เนื่องจากเด็กย่อมมีความสามารถทางภาษาแตกต่างกัน การให้เด็กทำแบบฝึกที่เหมาะสมกับความสามารถของเขา จะช่วยให้เด็กประสบความสำเร็จในด้านจิตใจมากขึ้น ดังนั้นแบบฝึกจึงไม่ใช่สมุดฝึกที่ครูจะให้เด็กทำต่อบทเป็นแหล่งประสบการณ์สำหรับเด็กที่ต้องการช่วยเหลือพิเศษเป็นเครื่องมือช่วยที่มีค่าของครูที่จะสนองความต้องการเป็นและรายบุคคลในชั้น
4. แบบฝึกช่วยเสริมทักษะให้คงทนลักษณะการฝึกช่วยให้เกิดผลดังกล่าวนี้ ได้แก่
 - 4.1 ฝึกทันทีหลังจากที่เด็กได้เรียนรู้ในเรื่องนั้นๆ
 - 4.2 ฝึกซ้ำหลายๆ ครั้ง
 - 4.3 เน้นเฉพาะในเรื่องที่ผิด
5. แบบฝึกใช้เป็นเครื่องมือวัดผลการเรียนหลังจากที่เรียนจบบทเรียนในแต่ละครั้ง
6. แบบฝึกที่จัดทำขึ้นเป็นรูปเล่ม เด็กสามารถเก็บไว้ใช้เป็นแนวทางเพื่อทบทวนด้วยตัวเองได้
7. การให้เด็กทำแบบฝึกช่วยให้ครูมองเห็นจุดเด่น หรือข้อปัญหาต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้ครูเด็กได้ชัดเจน

ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขปัญหานั้น ๆ ได้ทัน่วงที

8. แบบฝึกที่จัดขึ้นนอกเหนือจากที่มีอยู่ในแบบเรียนจะช่วยให้เด็กได้ฝึกฝนอย่างเต็มที่

9. แบบฝึกที่จัดพิมพ์ขึ้นไว้เรียบร้อยแล้ว จะช่วยให้ครูประหยัดทั้งแรงงานและเวลาในการที่จะเตรียมสร้างแบบฝึกอยู่เสมอ ในด้านผู้เรียนก็ไม่ต้องเสียเวลาในการลอกแบบฝึกจากตำราหรือกระดานดำ มีเวลาและโอกาสได้ฝึกฝนทักษะต่าง ๆ มากขึ้น

10. แบบฝึกช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายเพราะการจัดพิมพ์ขึ้นเป็นรูปที่แน่นอนย่อมลงทุนน้อยกว่าที่จะพิมพ์ลงในกระดานทุกครั้งไป นอกจากนี้ยังมีประโยชน์ในการที่ผู้เรียนสามารถบันทึกและมองเห็นความก้าวหน้าของตนเองได้อย่างมีระบบและเป็นระเบียบ

จิตวิทยาการเรียนรู้กับการสร้างแบบฝึก

การศึกษาในเรื่องจิตวิทยาการเรียนรู้ เป็นสิ่งที่ผู้สร้างแบบฝึกควรรู้ เพราะการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ต้องขึ้นอยู่กับกฎการณ์ของจิต และพฤติกรรมที่ตอบสนองนานาประการ โดยอาศัยกระบวนการที่เหมาะสมและเป็นวิธีที่ดีที่สุด การศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้ จากข้อมูลที่นักจิตวิทยาค้นพบและ ได้ทำการทดลองไว้แล้ว สำหรับการสร้างแบบฝึกในส่วนที่มีความสัมพันธ์กัน ดังนี้

1. ทฤษฎีการลองผิดลองถูกของ ธอร์นไดค์ซึ่งได้สรุปเป็นกฎเกณฑ์การเรียนรู้3ประการ คือ

1.1 กฎความพร้อม หมายถึง การเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลพร้อมที่จะกระทำ

1.2 กฎผลที่ได้รับ หมายถึง การเรียนรู้จะเกิดขึ้นเพราะบุคคลกระทำและยิ่งทำซ้ำมากความชำนาญจะเกิดขึ้นง่าย

1.3 กฎการฝึกหัด หมายถึง การฝึกหัดให้บุคคลทำกิจกรรมต่างๆ นั้น ผู้ฝึกจะต้องควบคุมและจัด สภาพการณ์ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของตนเอง บุคคลจะถูกกำหนดลักษณะพฤติกรรมที่แสดงออก

ดังนั้น ผู้สร้างแบบฝึกจึงจะต้องกำหนดกิจกรรมตลอดจนคำสั่งต่างๆ ในแบบฝึก ให้ผู้ฝึกได้พฤติกรรมสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่ต้องการ

2. ทฤษฎีพฤติกรรมนิยมของสกินเนอร์ซึ่งมีความเชื่อว่าสามารถควบคุมบุคคล ให้ทำตามความหรือแนวทางที่กำหนดได้โดยไม่ต้องคำนึงถึงความรู้สึกทางด้านจิตใจของบุคคลผู้นั้น ว่าจะรู้สึกนึกคิด ได้ทดลองและสรุปได้ว่าบุคคลสามารถเรียนรู้ได้ด้วยการกระทำโดยมีการเสริมแรงเป็นตัวการเมื่อบุคคลตอบสนองการเร้าของสิ่งเร้าควบคุมกันในช่วงเวลาที่เหมาะสม สิ่งเร้านี้จะรักษาระดับ หรือเพิ่มการตอบสนอง ให้เข้มข้น

3. วิธีการสอนของกาเย่ ซึ่งมีความเห็นว่า การเรียนรู้มีลำดับขั้น และผู้เรียนจะต้องเรียนรู้จากที่ง่ายไปหายาก

พรณี ข. เจนจิต (2538 : 434) ได้กล่าวถึงแนวคิดของกาเย่ ซึ่งมีความเห็นว่า ไว้ดังนี้
การเรียนรู้มีลำดับขั้น ดังนั้นก่อนที่จะสอนเด็กแก้ปัญหาได้นั้น เด็กจะต้องเรียนรู้ความคิดรวบยอดจะทำให้เด็กมีความคิดรวบยอด หรือกฎเกณฑ์นั้นจะท าให้เด็กเป็นผู้สรุปความคิดรวบยอดด้วยตนเองแ จะเป็นคนบอกการสร้างแบบฝึก จึงควรคำนึงถึงการฝึกตามลำดับจากง่ายไปยาก

แนวคิดของบลูม ซึ่งกล่าวถึงธรรมชาติของผู้เรียนแต่ละคนว่า มีความแตกต่างกันผู้เรียนสามารถเรียนรู้เนื้อหาในหน่วยย่อยๆ ต่างๆ ได้โดยใช้เวลาเรียนที่แตกต่างกันดังนั้นการสร้างแบบฝึก จึงต้องมีการกำหนดเงื่อนไขที่จะช่วยให้ผู้เรียนทุกคนสามารถผ่านลำดับขั้นตอนของทุกหน่วยการเรียนรู้ได้ถ้านักเรียนได้เรียนตามอัตราการเรียนของตน ก็จะทำให้นักเรียน ประสบความสำเร็จมากขึ้น

จุดประสงค์การเรียนรู้กับการสร้างแบบฝึก

การสร้างแบบฝึกต้องยึดจุดประสงค์การเรียนรู้เป็นสำคัญ เพราะจุดประสงค์การเรียนรู้เป้าหมาย คือสุดท้ายที่ต้องการให้ผู้เรียนได้หรือเป็น ดังนั้น การนำจุดประสงค์มาเป็นเครื่องกำหนดทาง จึงเป็นสิ่ง จะกล่าวถึงการแบ่งชนิดของจุดประสงค์ทางการเรียน สามารถแบ่งได้ตามลักษณะของพฤติกรรม คือ

- พฤติกรรมทางด้านพุทธิพิสัย
- พฤติกรรมทางด้านจิตพิสัย
- พฤติกรรมทางด้านทักษะพิสัย

การใช้คำสั่งในแบบฝึกจึงควรคำนึงถึงพฤติกรรมที่จะนำไปสู่จุดประสงค์ในแต่ละด้านด้วย จึงขอนำซึ่งเป็นคำกริยาที่บ่งถึงการกระทำ อันจะนำไปสู่จุดประสงค์ในแต่ละด้าน เสนอไว้เพื่อนำไปใช้ประกอบในการสร้างแบบฝึกดังนี้

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537 : 87) ได้กล่าวว่า

พฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยนั้นเป็นกิจกรรมทางสมองซึ่ง(Bloom)และคณะได้จำแนกไว้ 6 ระดับ เรียงจากพฤติกรรมที่ต่ำสุดถึงสูงสุดคำกริยาที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับระดับต่างๆ ของการกำหนด จุดประสงค์การเรียนรู้ทางด้านความรู้มีดังนี้

1.1 ความรู้ความจำ คำกริยาที่บ่งถึงการกระทำ เช่น

บรรยาย	จัดเข้าพวก	ระบุชื่อ	จำได้
บอก	ให้คำจำกัดความ	ท่องจำ	อธิบายความสำคัญ
ให้รายการ	จับคู่	เรียงลำดับ	ระลึกได้
ให้หัวข้อ	เลือก	ทำขึ้นใหม่	

1.2 ความเข้าใจ คำกริยาที่บ่งถึงการกระทำ เช่น

เปลี่ยนรูป	จำแนก	แสดง	เรียบเรียงใหม่
ขยายความ	อธิบาย	พิสูจน์	เลือก
สรุป	จัดเรื่องใหม่ชี้ให้เห็น		อภิปราย
ตีความ	ยกตัวอย่าง	รายงาน	ย่อความ

1.3 การประยุกต์ใช้ คำกริยาที่บ่งถึงการกระทำ เช่น

เลือก	จัดการ	ใช้เครื่องมือ	วางโครงร่าง
ประยุกต์ใช้	วางโครงการ	แต่งเรื่อง	แก้ปัญหา
สาธิต	แสดงภาพ	ผลิต	ปรับปรุง
ทำนาย	ปฏิบัติการ	คำนวณ	ติดต่อ

1.4 การวิเคราะห์ คำกริยาที่บ่งถึงการกระทำ เช่น

วิจารณ์	หาองค์ประกอบ	คำนวณ	เปรียบเทียบ
วิเคราะห์	บอกความแตกต่าง	ประดิษฐ์	ประเมินค่า
คัดเลือก	ทำแผนผัง	ตั้งคำถาม	หาความสัมพันธ์
อ้างอิง	แยกประเภท	ตรวจสอบ	ทดลอง

5. การสังเคราะห์ คำกริยา ที่บ่งถึงการกระทำ เช่น

พิสูจน์ได้	จัดเข้าพวก	สร้างสรรค์	จัดเข้ากลุ่ม
สรุปได้	รวบรวม	ออกแบบ	วางแผน
ทำนายได้	สะสม	เขียน	เตรียมการ
อ้างอิงได้	ประกอบ	จัดการ	ต่อเติมเสริมแต่ง
อนุมานได้	แสดงความคิดเห็น	สร้าง	

6. การประเมินค่า คำกริยาที่บ่งถึงการกระทำ เช่น

ประเมินค่า	ควบคุมตัวแปรได้	ตัดสินใจ	ให้คะแนน
อ้างเหตุผล	ตีความได้	ทำนาย	ถามได้
ประเมินผล	แสดงซึ่งความสงสัย	บอกอัตรา	ปฏิเสธได้
เปรียบเทียบ	ให้ความสำคัญ	โต้แย้ง	เลือก
ตรวจสอบ	ประเมินค่า		

ขั้นตอนในการสร้างแบบฝึก

1. วิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
 - ปัญหาที่เกิดขึ้นขณะทำการสอน
 - ปัญหาการผ่านจุดประสงค์
 - ผลจากการสังเกตพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์
 - ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
2. ศึกษารายละเอียดหลักสูตร เพื่อวิเคราะห์เนื้อหา จุดประสงค์ในแต่ละกิจกรรม
3. พิจารณาแนวทางแก้ปัญหา โดยการสร้างแบบฝึกและเลือกเนื้อหาที่จะสร้าง กำหนดเป็นโครงเรื่องไว้
4. ศึกษารูปแบบการสร้างแบบฝึก
5. ลงมือสร้างแบบฝึกในแต่ละชุด
6. ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ
7. นำไปทดลองใช้แล้วบันทึกผลเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขส่วนที่บกพร่อง
8. ปรับปรุงจนมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์
9. นำไปใช้จริงและเผยแพร่ต่อไป

ข้อเสนอแนะในการสร้างแบบฝึก

1. พึงระลึกเสมอว่าให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาก่อนใช้แบบฝึก
2. ในแต่ละแบบฝึกอาจมีเนื้อหาสรุปย่อหรือเป็นหลักเกณฑ์ไว้ให้ผู้เรียนได้ศึกษาทบทวน
3. ควรสร้างแบบฝึกให้ครอบคลุมเนื้อหาและจุดประสงค์ที่ต้องการ
4. ควรคำนึงถึงหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ของเด็ก ต้องให้เหมาะสมกับวุฒิภาวะและความแตกต่างของ
5. ควรศึกษาแนวทางการสร้างแบบฝึกให้เข้าใจก่อนลงมือสร้าง อาจนำหลักการของผู้อื่น หรือทฤษฎีการเรียนรู้ของนักจิตวิทยามาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสม

6. ควรมีคู่มือการใช้แบบฝึก
7. การสร้างแบบฝึกควรพิจารณารูปแบบที่เหมาะสม
8. การออกแบบชุดฝึกควรมีหลากหลาย
9. การใช้ภาพประกอบเป็นสิ่งสำคัญ ช่วยให้แบบฝึกน่าสนใจ
10. การสร้างแบบฝึกหากจะให้สมบูรณ์ควรสร้างในลักษณะเอกสารประกอบการสอน
11. แบบฝึกต้องมีความถูกต้องอย่าให้ผิดพลาด
12. คำสั่งในแบบฝึกควรมีความชัดเจนและ สั้น กระชับรัด
13. ควรกำหนดเวลาในการใช้แบบฝึกอย่างเหมาะสม
14. กระดาษที่ใช้ควรมีคุณภาพ

ส่วนประกอบของแบบฝึก

1. คู่มือการใช้แบบฝึก ควรประกอบด้วย

1. ส่วนประกอบของแบบฝึก จะระบุว่า ในแบบฝึกชุดนี้มีแบบฝึกทั้งหมดกี่ชุดมีส่วประกอบอื่น ๆ อีกหรือไม่ เช่น แบบทดสอบ หรือแบบบันทึกผลการประเมิน

2. แจ้งให้นักเรียนเตรียมตัวล่วงหน้าก่อนเรียน
3. จุดประสงค์ในการใช้แบบฝึก
4. ขั้นตอนการใช้แบบฝึก
5. เฉลยแบบฝึกในแต่ละชุด

2. องค์ประกอบของแบบฝึก

1. ชื่อชุดฝึกในแต่ละชุดย่อย
2. จุดประสงค์
3. คำสั่ง
4. ตัวอย่าง

5. ชุดฝึก
6. ภาพประกอบ
7. ข้อทดสอบก่อนและหลังเรียน
8. แบบประเมินบันทึกผลการใช้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรีหลังจากการใช้แบบฝึกทักษะเรื่อง
หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
ผู้วิจัยมีวิธีการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสตรีศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาร้อยเอ็ด ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 101 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสตรีศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาร้อยเอ็ด ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 101 คน
ซึ่งเป็นห้องที่ผู้ศึกษาเป็นครูผู้สอนและ ดำเนินการสอนด้วยตนเอง

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรต้น ได้แก่แบบฝึกทักษะเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรม ที่ผู้ศึกษาจัดทำขึ้น

ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาโดยใช้แบบฝึกทักษะ

3. การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. แบบฝึกทักษะเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

ผู้วิจัย มีวิธีสร้างและหาคุณภาพของแบบฝึกทักษะเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ดังนี้

1.1 ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนแคมป์สนวิทยาคม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่สาระ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

1.2 วิเคราะห์หลักสูตรและเนื้อหาโดยการท าคความเข้าใจมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มัธยมศึกษาปีที่ 4 รวมทั้งแนวคิดสาระการเรียนรู้

1.3 ศึกษาคู่มือการจัดทแบบฝึกทักษะ

1.4 ศึกษาองค์ประกอบของแบบฝึกทักษะ

1.5 วางโครงเรื่อง จำนวน 4 ชุด

1.6 สร้างแบบฝึกทักษะเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

1.7 แบบฝึกทักษะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่อง เพื่อการปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์ของแบบฝึกทักษะทั้งหมด 1.8 แก้ไขข้อบกพร่องตามข้อบกพร่อง จัดพิมพ์ฉบับร่าง เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อทำการประเมิน
แบบฝึกทักษะอีกครั้งแบบฝึกทักษะนำที่ได้รับการปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แก้ไขปรับปรุงตามข้อค้นพบ พิมพ์ฉบับไปใช้จัดการเรียนรู้กับกลุ่มตัวอย่างฉบับจริงแล้ววน
คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ต่อไป

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผู้วิจัยได้มีวิธีการสร้างและหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 10 ข้อดังนี้

2.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบเลือกตอบ

2.2 ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนสตรีศึกษา

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

2.3 สร้างข้อสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบตัวเลือก 4

แบบทดสอบที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความเห็น
ของภาษาที่ใช้

2.4 นำแบบทดสอบที่ได้รับการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ไปตรวจสอบหาคุณภาพ

ค่าอำนาจ จำแนกและค่าความยากง่าย ของแบบทดสอบเป็นรายข้อ โดยไปทดสอบกับนักเรียน
ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

2.5 จัดพิมพ์ข้อสอบฉบับจริง นำไปใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างมัธยมศึกษาปีที่ 4

คือนักเรียน โรงเรียนสตรีศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด

ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 10 คน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาได้ดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาจำนวน 10 ข้อให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ทำแบบทดสอบและยังไม่แจ้งผลการตรวจแบบทดสอบก่อนเรียน
2. ผู้วิจัยแบบฝึกทักษะนำเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 25 คน ตั้งแต่วันที่ 23-27 พฤศจิกายน 2567 โดยใช้ในช่วงเวลาหลังเลิกเรียนทางออนไลน์เป็นเวลา 5 ชั่วโมง
3. ผู้วิจัยนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียน เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา จำนวน 10 ข้อ ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบและแจ้งผลการตรวจแบบทดสอบก่อนเรียนให้นักเรียนทราบเป็นรายบุคคล

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติสถิติพื้นฐานโดยดังนี้

1.1 ค่าเฉลี่ย Arithmetic(Mean) ใช้สูตรดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม แทน

N จำนวนคะแนนในกลุ่ม

1.2 ร้อยละ Percentage(คำนวณจากสูตร

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ P แทน ร้อยละ

f แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

1.3 หาค่าความแตกต่างของคะแนนก่อน-หลังการใช้แบบฝึกทักษะ โดยใช้สูตร

$$t = \frac{(\text{คะแนนหลังการใช้แบบฝึกทักษะ} - \text{คะแนนก่อนการใช้แบบฝึกทักษะ}) \square 100}{\text{คะแนนเต็ม}}$$

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การดำเนินการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้แบบฝึกทักษะเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 สามารถนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการแปลความหมายและการนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ถูกต้องนำเสนอ ผู้วิจัย ได้กำหนดความหมายของสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ผลต่างระหว่างคะแนนก่อนและหลังการใช้แบบฝึกทักษะ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตารางเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการใช้แบบฝึกทักษะเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 10 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567

ที่	ชื่อ-สกุล	คะแนน		ความต่าง คะแนน +เพิ่ม -ลด	ร้อยละความแตกต่างของ คะแนนก่อน/หลังใช้แบบ ฝึกทักษะ
		ก่อนใช้แบบ ฝึกทักษะ	หลังใช้แบบฝึก ทักษะ		
1	นายจิรวัดน์ ชลเดช	6	9	+3	30
2	นายนิระวัฒน์ เทียงมา	5	10	+5	50
3	นางสาวจิตาดา บุญยืน	6	9	+3	30
4	นางสาวพิชากร วารีหลัง	6	10	+4	40
5	นางสาวชนาภา กุลสุวรรณ	5	9	4	40
6	นายภูคำ จำปาทอง	4	8	4	40
7	นายกรวิทย์ ถวิลรักษ์	5	10	5	50
8	นายภักวัฒน์ ฉัตรวรโรจน	6	10	4	40
9	นางสาวสุตาพร สนิทवल	4	9	5	50
10	นายสิริวิชญ์ สิทธิจันทร์	5	5	10	50
	รวม	52	104	+42	420
	สรุปเฉลี่ย	520	10.40	5.38	40
	S.D.	0.62	1.6	1.7	

จากตารางพบว่าโดยรวมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียน
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสตรีศึกษา ก่อนการใช้แบบฝึกทักษะมีค่าเท่ากับ 52 มีค่าเฉลี่ย 5.20
 และหลังการใช้แบบฝึกทักษะมีค่าเท่ากับ 104 มีค่าเฉลี่ย 10.40 ค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 42 คิดเป็นร้อยละ 42
 เมื่อพิจารณารายคน พบว่า ทุกคนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ตาม
 เกณฑ์คุณภาพความสำเร็จ แสดงว่าแบบฝึกทักษะ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาส่งเสริมให้
 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การดำเนินการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้แบบฝึกทักษะเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 สามารถนำผลการวิจัย มาสรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะได้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. กลุ่มตัวอย่าง
3. วิธีการดำเนินการวิจัย
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผลการวิจัย
6. ข้อเสนอแนะ

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
2. เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาโดยใช้แบบฝึกทักษะกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

2. กลุ่มตัวอย่าง

ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสตรีศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา ร้อยเอ็ด ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 10 คน ซึ่งเป็นห้องที่ผู้วิจัยเป็นครูผู้สอน และ ดำเนินการสอนด้วยตนเอง

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

3.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกแบบเจาะจงผู้ได้แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนสตรีศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา จำนวน 10 คน ค่อนข้างดี

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 2 ชนิดคือ

2.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบบทดสอบเป็น ชนิดแบบปรนัย 4 ตัวเลือกซึ่งเป็นชุดเดียวกัน โดยใช้ทดสอบก่อน และหลังการใช้แบบฝึกทักษะแต่ละสัปดาห์

2.2 แบบฝึกทักษะ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาจำนวน 10 ชุด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการใช้แบบฝึกทักษะ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนการใช้แบบฝึกทักษะกับหลังการใช้แบบฝึกทักษะ

5. สรุปผลการวิจัย

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเรื่องชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างก่อน และหลังการใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

ปรากฏผลว่าผลสัมฤทธิ์ในการเรียน เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสตรีศึกษาก่อนและหลังการใช้แบบฝึกทักษะแตกต่างกันค่าเฉลี่ยของคะแนนการทดสอบก่อนการใช้แบบฝึกทักษะได้ค่าเฉลี่ย 5.20 ส่วนคะแนนการทดสอบหลังการใช้แบบฝึกทักษะ เฉลี่ย 10.40 แสดงว่าคะแนนเฉลี่ยหลังการใช้แบบฝึกทักษะสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการใช้แบบฝึกทักษะซึ่งหมายความว่าหลังจากที่ได้ใช้แบบฝึกทักษะเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาแล้วนักเรียนได้คะแนนสูงขึ้นซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลนั้นเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

6. อภิปรายผลการวิจัย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสตรีศึกษาก่อนใช้แบบฝึกทักษะ มีค่าเท่ากับ 52 มีค่าเฉลี่ย 5.20 และหลังการใช้แบบฝึกทักษะ มีค่าเท่ากับ 104 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 10.40 ค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 42 คิดเป็นร้อยละ 42

เมื่อพิจารณารายคน พบว่าทุกคนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ตามเกณฑ์คุณภาพความสำเร็จที่กำหนดไว้ แสดงว่าแบบฝึกทักษะ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาสูงขึ้นจริงซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้จริง

7. ข้อเสนอแนะ

7.1. ข้อเสนอแนะในการนำไปพัฒนาการเรียนการสอน

7.1.1 การใช้แบบฝึกทักษะ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาสามารถแก้ไขปัญหา

ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนได้ซึ่งนักเรียนแต่ละคนมีความบกพร่องมีปัญหาแตกต่างกันตามความสามารถ และความแตกต่างของแต่ละบุคคลการสร้างแบบฝึกทักษะจึงต้องควรคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคลของนักเรียนควรสร้างให้สอดคล้องกับปัญหาที่จะแก้ไข

7.1.2 การใช้แบบฝึกทักษะเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาครูควรมีการสอดแทรก

กิจกรรมอื่นๆเพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนไม่เกิดความเบื่อหน่าย

7.2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

7.2.1 ควรนำแนวทางการวิจัยแบบฝึกทักษะ เรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปพัฒนาใช้กับสภาพอื่น ๆ ในการจัดการเรียนการสอน

7.2.2 ควรนำผลการวิจัยเผยแพร่ให้ครูผู้สอนที่พบปัญหาลักษณะเดียวกัน นำไปทดลองใช้

7.2.3 แนวทางการพัฒนานี้ควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จะทำให้การแก้ไขปัญหาผู้เรียนได้อย่างต่อเนื่อง

บรรณานุกรม

กรมวิชาการ. (2551ก). **คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม.**
กรุงเทพฯ:ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กรมวิชาการ. (2551ข). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.** กรุงเทพฯ:ชุมนุม
สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์, วิจิตร รักดีรัตน์. (2523). **เอกสารการสอนชุดวิชาเทคโนโลยีและ
สื่อสารการศึกษา** นนทบุรี: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ทศนา แคมณี. (2547). **ศาสตร์การสอน**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บุญเกื้อ ควรหาเวช. (2545). **นวัตกรรมการศึกษา** พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์ทรัพย์. (2523). **วิธีสอนภาษาไทย(ระดับมัธยมศึกษา** กรุงเทพฯ:
ไทยวัฒนาพานิช.

เสาวนีย์ สิกขาบัณฑิต. (2528). **(เทคโนโลยีทางการศึกษา** กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนคร

อัจฉราวรรณ กองสุข. **บทเรียนสำเร็จรูป วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1**

เรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา. โรงเรียนอนุบาลทับกวาง, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี

